

Nr 605.

Av herr **Hermansson**, *angående utsträckning av försäkringsinspektionens befogenhet såsom tillsyningsmyndighet över försäkringsverksamheten m. m.*

Försäkringsverksamheten har genomgått en snabb och betydelsefull utveckling, som gjort densamma till en ekonomisk faktor av mycket stor betydelse. Samtidigt härmed har den även blivit ett instrument, som en socialpolitik med mål att skapa trygghet och trivsel i samhället icke kan låta ligga obrukat. Statsmakterna ha också genom lagen om försäkringsrörelse, lagen om försäkringsavtal samt genom inrättandet av försäkringsinspektionen sökt skapa förutsättningar för att försäkringsrörelsen skall på ett tillfredsställande sätt kunna fylla sin samhällliga uppgift. De vidtagna åtgärderna syfta dock först och främst till en sådan kontroll av verksamheten, som skapar garantier för försäkringsföretagens ekonomiska soliditet, medan de sociala synpunkterna kommit först i andra hand eller rent av lämnats å sido.

All försäkring innebär ett på ömsesidighet byggt system, varigenom den enskilde kan mildra sitt ekonomiska beroende av tillfälliga händelser. Och man erkänner numera allmänt, att försäkringsverksamheten i vad form den än bedrivs är till för de försäkrades egen skull. Det är emellertid obestridligt, att dessa fakta vid utformandet av lagen om försäkringsrörelse ej tillbörligt beaktats. Sålunda saknas principiella bestämmelser om huru försäkringstagarna skola kunna få sina intressen skyddade gentemot de privatekonomiska intressen, som ofta domienra företagens ledningar. Denna omständighet är, när det gäller *livförsäkring*, av fullkomligt dominerande betydelse. Det är här fråga om en verksamhet, varigenom den enskilde — även den i ekonomiskt avseende mindre väl ställda — skall beredas möjlighet att efter förmåga skapa en tryggare ställning både för sig själv och sina efterlevande.

Livförsäkringsverksamhetens betydelse för landet belyses bäst av det förhållandet, att vid utgången av 1934 omkring 1,5 miljoner personer voro försäkrade genom 2,6 miljoner försäkringar för 4,6 miljarder kronor. Samtidigt förvaltade livbolagen 1,9 miljarder kr. av medel, som inbetalts till bolagen av försäkringstagarna men som dock alltjämt måste betraktas som dessa senares egendom. Det är under sådana förhållanden ett verkligt samhällsintresse, att förvaltningen av dessa medel drager minsta möjliga kostnader, och att det familje- och ålderdomsskydd, som livförsäkringen är avsedd att utgöra, tillhandahålles på bästa möjliga villkor.

Livförsäkringsrörelse bedrivs f. n. här i landet, dels av livförsäkringsaktiebolag, och dels av s. k. *ömsesidiga* bolag. I det förra fallet äges före-

taget av aktieägarna, och i det senare fallet är det »de försäkrades eget företag». Erfarenheten visar emellertid, att ingendera formen i och för sig och ingen framför den andra skapar ett betryggande skydd för försäkringstagarnas intressen. Det ömsesidiga bolaget har oftast vid sin sida ett s. k. förlagsaktiebolag, vars delägare bli de faktiskt bestämmande även inom försäkringsbolaget. Oftast finner man också identiskt samma personer i förlagsaktiebolagets och de försäkrades eget bolags styrelse. Såsom exempel på huru försäkringstagarnas intressen få stå tillbaka för kapitalägarnas vinstintresse kan anföras, att i ett fall de försäkrade sedan mer än 35 år tillbaka fått betala förlagsaktiebolagets delägare 6 % årlig ränta å förlagskapitalet, medan försäkringstagarna enligt bolagets grunder erhålla $3\frac{1}{2}$ % ränta å sina inbetalade premier. Man tänke sig de omdömen, som aktieägarna skulle fälla om den aktiebolagsstyrelse, som — ehuru befullmäktigad därtill — skulle underlåta att i nuvarande ränteläge inlösa eller konvertera ett obligationslån med 6 % räntefot. Det är således uppenbart, att försäkringstagarna för närvarande sakna allt inflytande i företagens ledningar och så gott som varje möjlighet att skydda sina legitima intressen.

Erkännas måste dock, att det bjuder hart när olösliga svårigheter att organisera ett företags t. ex till 300 000 uppgående försäkringstagare till en effektiv medverkan och kontroll över ett bolags verksamhet. I vissa fall, där försäkringstagarna samtidigt tillhöra andra fast organiserade sammanslutningar, kan detta vara möjligt och har också gjorts på ett tillfredsställande sätt och med gott resultat. Men där det enda band, som förenar dem, utgöres av livförsäkringsbrev i samma företag, har i varje fall hittills intet resultat kunnat vinnas. När det gäller de ömsesidiga bolagen, vars bildande motiverats just med att försäkringstagarna och endast försäkringstagarna skola vara de bestämmande inom bolaget, och som tillkommit i strid med och såsom protest mot de företag, där försäkringstagarnas inflytande från början uteslutits, är det en bjudande nödvändighet att genom ändringar av de paragrafer i lag om försäkringsrörelse, som gälla de ömsesidiga bolagens styrelser och revisorer samt försäkringsinspektionens kontroll över företagen, tillse, att ömsesidighetsprincipen från att vara en vacker och tilltalande teori göres till en praktisk verklighet.

När det återigen gäller aktiebolagen, skulle man ju kunna säga, att den, som låter försäkra sig i ett dylikt bolag, vet eller åtminstone borde veta, att han icke får något medinflytande i bolaget. I de flesta fall ha emellertid i försäkringsaktiebolagens bolagsordningar sådana bestämmelser inryckts till skydd för de försäkrades intressen, att dessa i varje fall icke bliva sämre tillgodosedda än i de ömsesidiga företagen. Det synes därför riktigast, att jämväl beträffande aktiebolagen sådan ändring av lag om försäkringsrörelse göres, att dessa åtminstone vad beträffar bestämmelserna om revisorer och försäkringsinspektionens kontroll bliva jämställda med de ömsesidiga bolagen.

I detta sammanhang bör även framhållas, att den kontroll, som försäk-

ringsinspektionen är skyldig utöva, inskränker sig till en tillsyn över efterlevnaden av gällande bolagsordningar och lagar. Den bland allmänheten spridda uppfattningen, att alla livförsäkringsföretag med lika premiesatser tack vare försäkringsinspektionens kontroll erbjuda de försäkrade samma förmåner, är helt och hållet ogrundad. Ehuru man inom företagen på ett undantag när har samma premier (bruttokostnader) för samma slags försäkringar, är den verkliga premien (nettokostnaden) avsevärt olika för olika bolag. Bakom fiktionen om den fullständiga statliga kontrollen och i skydd av företagens sammanslutning, Svenska livförsäkringsbolags direktörsförening, vilseledes allmänheten i anmärkningsvärt hög grad beträffande de förmåner, som i verkligheten erbjudas i branschens olika företag. En blick på efterföljande tabell giver klart besked därom.

Tab. I. Svenska Livförsäkringsbolag.

AB = aktiebolag;
 Ö = ömsesidiga bolag;
 f = kostnader i den centrala förvaltningen;
 i = " för inkasso;
 a = " » akquisitionen;
 O = f + i + a = totala förvaltningskostnader;
 B = i kraft varande, direkt tecknat bestånd;
 P = premieinkomst;
 A = anskaffningssumma, direkt tecknad;
 M = medelvärden för samtliga företag (1—15);

1—11 = företag med en medelförsäkringssumma av över kr. 1 500: — och huvudsakligast arbetande med helårs-, halvårs och kvartalspremier;
 12—15 = företag med en medelförsäkringssumma av under kr. 1 500: — och huvudsakligast arbetande med månadspremier.

Värdena för bolag nr 16 ha såsom alltför starkt avvikande icke medtagits vid beräkandet av medelvärdena.

Samtliga uppgifter gälla, där icke annat utsatts, medelvärdena för de fem åren 1930—1934.

Bolag nr	f/B	i/P	a/A	O/P	Medelförsäkringssumma direkt försäkring	
					I kraft varan- de bestånd	Nyanskaf- fades förs.
AB el. Ö	% ₀₀	% ₀₀	% ₀₀	%	1934	1933
1 AB	1,36	25,8	33,0	13,1	3 800: —	4 320: —
2 AB	3,27	15,3	35,0	18,4	4 850: —	4 920: —
3 AB	1,77	35,8	39,3	17,1	2 880: —	2 820: —
4 AB	1,64	22,3	33,3	13,3	4 830: —	6 030: —
5 AB	2,62	40,0	38,2	26,4	2 110: —	2 030: —
6 AB	1,80	24,1	36,8	16,1	5 420: —	4 640: —
7 Ö	1,58	38,0	42,2	18,3	2 510: —	2 870: —
8 Ö	1,89	35,8	43,5	26,6	1 970: —	1 870: —
9 Ö	1,85	27,0	34,9	15,1	2 550: —	5 050: —
10 Ö	2,12	14,1	32,6	19,5	1 680: —	1 660: —
11 Ö	1,81	31,7	47,2	24,2	1 680: —	2 020: —
12 Ö	3,51	109,0	43,7	30,5	940: —	1 110: —
13 AB	3,48	72,8	38,6	26,0	980: —	1 010: —
14 Ö	0,98	95,0	41,4	25,8	1 170: —	1 300: —
15 Ö	0,95	52,3	39,1	20,4	1 180: —	1 270: —
(16 Ö	6,56	73,0	35,6	72,5	1 260: —	1 240: —)
M	2,5	47,5	37,8	20,6	1 830: —	1 860: —
M 1—11	1,85	27,0	37,1	17,1	2 920: —	3 060: —
M 12—15	2,43	88,1	41,0	27,0	1 030: —	1 150: —

Bolagens möjligheter att inom de gemensamma premiesatsernas ram minska de av försäkringstagarna uttagna bruttopremierna, äro beroende av tre faktorer, nämligen *underödligheten, överränta på fonderna och omkostnadsbesparingar*.

Dödligheten torde vara i stort sett lika hos olika bolag. Vad beträffar räntevinsten torde samma förhållande vara rådande. Alla bolag ha samma placeringsmöjligheter. En del bolag kunna visserligen genom att taga ur risksynpunkt något högre liggande placeringar få fram en högre medelränta än andra, som ställa strängare soliditetskrav. Vilkendera placeringspolitik, som i längden blir förmånligast för försäkringstagarna, måste givetvis komma att bero av konjunkturerna. I varje fall betyder en tillfällig hög medelränta hos ett bolag icke att detta bolag därför i längden skulle kunna lämna försäkringstagarna bättre förmåner än ett bolag med lägre medelränta.

Sålunda återstå *omkostnaderna*. Som synas äro dessa mycket olika hos olika företag. Och det är denna omständighet som gör, att försäkringstagarnas nettokostnader bli avsevärt större i ett försäkringsföretag än i ett annat. När en verksamhet såsom i detta fall lagts under en statlig myndighets tillsyn, torde man emellertid såsom en följd därav ha att räkna med att alla de företagsenheter inom ifrågavarande område, mot vilka tillsynsmyndigheten icke framställer anmärkningar av den art, att de erhålla större publicitet, komma att för allmänheten framstå såsom anmärkningsfria och med varandra likvärdiga. Detta förhållande har otvivelaktigt i vissa avseenden haft till följd, att företag, som äro mindre nogräknade, när det gäller de försäkrades intressen, lagt hinder i vägen för ett behövt reformarbete och därigenom givit anledning till att vissa allvarliga missförhållanden fortfarande förefinnas.

Om vi fortfarande hålla oss till livförsäkringsrörelsen, lämna förhållandena inom företagets yttre organisation tillräckliga bevis för att så verkligen är fallet. Försäkringsinspektionen säger också i sitt yttrande över motion nr 249 i andra kammaren 1935, att vid bedömandet av bolagens omkostnader »synes särskilt det sätt, varpå anskaffningsverksamheten är organiserad, böra uppmärksammas». Det förhållandet, att allttjämt c:a 57 000 personer äro inregistrerade såsom ombud för livförsäkringsbolagen, pekar på allvarliga missförhållanden, och är så mycket mer anmärkningsvärt som lagen om försäkringsrörelse stadgar noggrann prövning och kontroll av de personer, som användas såsom livförsäkringsagenter. De allvarliga bristerna i denna kontroll återspeglas i kvaliteten av nyanskaffade försäkringar. När i vissa fall mer än hälften av ett års anskaffning under de närmast följande tre åren annulleras utan vederlag till försäkringstagarna, innebär detta en avsevärd social skadegörelse. Annullationernas omfång framgår bäst av det förhållandet, att under treårsperioden 1932—1934, de senaste år för vilka tillräckliga sifferuppgifter finnas, livförsäkringar för ett sammanlagt belopp

av icke mindre än 601,9 milj. kr. på grund av s. k. frivilliga annullationer upphört att gälla. Härav kommer den ojämförligt största delen eller 439,2 milj. kr. på försäkringar, som annullerats utan något som helst vederlag till försäkringstagarna. För jämförelsens skull må samtidigt nämnas, att de under samma tidsperiod nyanskaffade försäkringarna uppgick till ett belopp av 1 213,5 milj. kr.

Missförhållandena på detta område äro sedan gammalt kända och erkända. Upprepade gånger ha de påtalats från det mest auktoritativa håll inom försäkringsverksamheten. Senast skedde detta vid den hösten 1935 i Stockholm hållna 9:de nordiska livförsäkringskongressen. Sålunda skriver direktören för Hafnia i Köpenhamn, *H. V. Sprechler*, i sin kongressavhandling bl. a. följande om tillståndet på detta område: »Icke utan intresse lägger man märke till att i stort sett äro problemen i dag desamma, som de varit under de sista trettio åren. År 1904 talar således (etatsrådet) Vilh. Hansen om de stora annullationerna och utbrister: »Vad är nu orsaken till dessa förtvivlade förhållanden» — »Jo», lyder svaret, »orsaken är forcerad nyteckning, dåligt provisionssystem, för hög anskaffningsprovision och för låg provision under följande år, ingen respekt för tecknade försäkringar och agenternas utskällning av konkurrerande företag, samt till sist ackvisitörernas bristande utbildning.»

Direktör Sprechler, som ju även driver en avsevärd rörelse i Sverige, anför vidare en hel rad exempel till belysande av sitt påstående (se den 9:de nordiska livförsäkringskongressens i Stockholm 1935 handlingar, Avhandl. I, sid. 12), och slutar: »Alla ha de blicken vänd mot annullationerna, i full förståelse av att dessa äro den bästa barometern för nyanskaffningens kvalitet.»

Aktuarie H. Prawitz citerar under kongressförhandlingarna direktör Sprechlers avhandling och fortsätter, »Vad säger alltså detta? Jo, att man år 1904 insåg, att ackvisitionen icke bedrevs på detta rätta sättet, att man insåg samma sak 1926, likaså 1929, och man inser det fortfarande 1935. Frågan ställer sig själv: Hur kommer det sig, att under dessa trettio år ingen ändring har kunnat åstadkommas?» (Kongresshandlingar II: Förhandlingarna, sid. 54). Aktuarie Prawitz fortsätter vidare (sid. 56): Min uppfattning är alltså den, att orsaken till att ingen förändring kunnat åstadkommas, varken är den, att viljan hos ledarna saknas eller att förmågan saknats. Jag har, som jag nyss antydde, icke någon låg tanke om denna förmåga, utan jag tror i stället, att orsaken är, att ledarna underskatta sin förmåga i den riktningen. Ett typiskt utslag har denna underskattning fått i överenskommelsementaliteten. Det är icke min mening att rikta något angrepp mot samarbetet mellan bolagen. Det är klart, att kan en gemensam linje vinnas, är det en oerhörd styrka, men det är tvärtom det fall, när man icke kan komma till en gemensam linje, som jag åsyftar. Vad sker då? Jo, då blir följden vanligtvis den, att även det bolag, som påyrkat förändringen, icke vågar ensamt företaga denna. Jag tror, att detta är en mycket allvarligare synpunkt än man

kanske gjort klart för sig. Den innebär ju helt enkelt, att om överenskom- melsementaliteten går till sådana överdrifter, konkurrensen mellan bolagen, som anses skola verka befrämjande på utvecklingen, i stället kommer att verka hindrande, och kommer man så långt, har ju själva huvudargumentet för livförsäkringens uppdelning på ett flertal privata bolag fallit bort. Jag tror ej, att man får underskatta den synpunkten.»

Av diskussionen i övrigt vid kongressen angående ifrågavarande förhål- landen får man ett starkt intryck av huru alla reformer och förbättringar förhindras av antagandet, att alla livförsäkringsbolag måste enas om en reform, innan den kan genomföras. Men detta innebär ju, att de sämsta företagen i stort sett komma att bestämma över organisationsformerna och arbetssättet inom hela verksamheten. Endast från ett håll (direktör Filip Lundberg i De förenade) hävdades bestämt, att ett företag både kan och måste genomföra behövlige reformer, oberoende av om de övriga företagen göra det eller icke. De för livförsäkringsverksamheten direkt ansvariga er- känna således direkt och utan omsvep, att allvarliga missförhållanden sedan lång tid tillbaka rått inom verksamheten. Till detta kommer vidare, att även försäkringsinspektionen för närvarande saknar all möjlighet att öva tillsyn över försäkringsbolagens yttre verksamhet. Då dessa förhållanden sålunda insetts, utan att några allvarliga försök gjorts för att åstadkomma en änd- ring till det bättre, och då man på ansvarigt håll fortfarande ifrågasätter möjligheten av att över huvud taget kunna sanera verksamheten i detta av- seende, måste det med hänsyn till de stora sociala värden, som stå på spel, anses vara en ofrånkomlig skyldighet för statsmakterna att ingripa.

De statliga åtgärder, som härvidlag synas böra komma in fråga, äro av två slag. För det första bör nämligen enligt min mening försäkringsinspektionen utrustas med befogenhet att även kontrollera försäkringsföretagens anskaff- ningsverksamhet för att kunna tillse, att denna alltid bedrivs på ett ratio- nellt och ur social synpunkt tillfredsställande sätt. Och för det andra bör lagen om försäkringsrörelse erhålla sådan ändrad lydelse, att försäkrings- tagarna, först och främst i de ömsesidiga bolagen, därigenom kunna öva ett verkligt inflytande på försäkringsbolagens förvaltning. För att ytterligare tyd- liggöra min avsikt i fråga om den sistnämnda av dessa tänkta åtgärder fogar jag som bilaga till denna motion ett utkast till ändrad lydelse av Lag om försäkringsrörelse (bil. 1) och hänvisar beträffande försäkringstagarnas ställ- ning till bolagen enligt den s. k. ömsesidighetsprincipen till §§ 118, 119, 150, 154, 165, 167—169, 172, 176, 177, 186, 218 och 227 i nämnda utkast. Då den skisserade lagändringen endast skulle komma att beröra de ömsesidiga bola- gen, bör det emellertid påpekas, att gällande lag måste ytterligare komplet- teras, om aktiebolagen, i konsekvens med vad som förut framhållits, i fråga om bestämmelserna om revisorer och om försäkringsinspektionens kontroll skola bli jämställda med de ömsesidiga bolagen.

Av förut citerade uttalanden framgår, att livförsäkringsbolagen under 30

års tid sökt att genom överenskommelser mellan de olika företagen reglera konkurrensförhållandena inom branschen, men att de i stort sett misslyckats. Ett av de senaste försöken i denna riktning daterar sig från början av år 1934 och kallas »Överenskommelse den 1 februari 1934 mellan livförsäkringsbolag i Sverige rörande anskaffningsverksamheten». Genom denna överenskommelse ha bolagen förbundit sig att till åttlydnad av syftet med §§ 241—243 i lagen om försäkringsrörelse ställa sig till efterrättelse vissa bestämda regler för övervakandet av ackvisitörernas verksamhet. Överenskommelsen innehåller därjämte bestämmelser om tillsättandet av en skiljenämnd, vilken skall döma i tvister, som kunna uppstå mellan bolagen, och vilken även har till uppgift att döma i sådana mål, som röra ackvisitörernas förhållanden. Denna skiljenämnd skall utses av Konungen samt bestå av ordförande och fyra ledamöter, av vilka två anses böra besitta ingående kännedom om bolagens administration och de övriga två genom verksamhet som ackvisitörer hava vunnit erfarenhet om förhållandena på det yttre arbetsfältet. Livförsäkringsbolagens ledningar ha således själva insett behovet av en effektivare övervakning av anskaffningsverksamheten och av opartiska skiljedomare i tvister dels mellan företagen och dels mellan dessa och de hos dem anställda ackvisitörerna. Vad övervakningen och ledandet av ackvisitionsarbetet angår, träffades för övrigt redan 1917 en överenskommelse mellan bolagen med i detta avseende i stort sett samma bestämmelser som i den nyssnämnda överenskommelsen av år 1934. Det förtjänar vidare framhållas, att § 242 i lagen om försäkringsrörelse innehåller synnerligen stränga krav beträffande kontrollen över ackvisitionen. Trots dessa förhållanden finner man, som förut påvisats, att varken lagens bestämmelser eller de nyssnämnda överenskommelserna lett till allmän efterföljd. Kravet både på strängare lagbestämmelser och på en strängare lagtillämpning låter sig således icke tillbakavisas.

Förhållandena inom livförsäkringsverksamheten ha i det föregående fått en så pass ingående behandling, emedan denna verksamhet har en så utomordentligt stor social betydelse. Man måste emellertid konstatera, att de påpekade missförhållandena inom denna försäkringsgren förefinnas i ännu högre grad inom övriga grenar av försäkringsverksamheten. Anmärkningarna i detta fall rikta sig icke minst emot ackvisitionsarbetet. När förhållandena inom livbranschen med ett relativt litet antal företag och med särskild lagstiftning för reglerandet av anskaffningsverksamheten äro så otillfredsställande som tidigare framhållits, inses utan vidare, huru ännu allvarligare missförhållanden kunnat vinna spridning inom försäkringsackvisitionen för övrigt. Att så är fallet synes också åtminstone i viss mån ha insetts även av försäkringsföretagens ansvariga ledningar. I oktober 1935 träffades nämligen mellan 77 försäkringsbolag en överenskommelse rörande anskaffningsverksamheten i skadeförsäkring samt olycksfalls- och sjukförsäkring, vilken i §§ 1—7 och 10 ansluter sig till ovan refererade delar av

livförsäkringsbolagens överenskommelse av 1934. I och med detta ha också de för rörelsen närmast ansvariga erkänt behovet av att §§ 241—243 i lagen om försäkringsrörelse utsträcker att i princip gälla för *all försäkringsverksamhet*. Och när så verkligen är fallet, bör en sådan lagstiftning även komma till stånd. I samband med den här ifrågasatta utredningen av lagens giltighetsområde böra de nyssnämnda lagparagraferna erhålla en sådan ändrad lydelse, att lagen bättre än hittills fyller sin samhällliga uppgift.

Samtidigt böra också de i § 1 i den förutnämnda överenskommelsen av den 1 febr. 1934 mellan livbolagen och de i § 10 i överenskommelsen av oktober 1935 mellan de 77 sakförsäkringsbolagen omnämnda skiljenämndernas verksamhet, i den mån den gäller tvister mellan företagen och de anställda, överflyttas på en särskild av Konungen utsedd skiljenämnd. Såsom ett starkt skäl härför må i detta sammanhang anföras, att den skiljenämnd, som blivit utsedd enligt överenskommelsen av oktober 1935, ehuru densamma bl. a. skall döma i tvister mellan företagen och de anställda, icke givits en opartisk sammansättning. Skiljenämnden består nämligen av 5 eller 7 ledamöter, samtliga valda av bolagen. Vid behandling av tvister av nyssnämnda slag inträder dessutom i nämnden en särskilt utsedd ordförande, vilken icke får vara anställd i försäkringsbolags tjänst och som skall vara lagkunnig och besitta vidsträckt erfarenhet i domarvärv. De anställda sakna således varje representation i nämnden. Ledningen för det ömsesidiga försäkringsbolaget Leire, som bl. a. på grund av detta förhållande icke anslutit sig till överenskommelsen, påtalar också i »Leiretidningen» för den 18 dec. 1935 skiljenämndens sammansättning i ett uttalande, vari det heter: »Däremot reagerar Leires ledning mot den ordning för bedömandet av ombudens förseelser, som bolagen träffat. De utse nämligen en skiljenämnd, vars ordförande skall vara rättskunnig, men vars ledamöter i övrigt utses på sammanträde med bolagen och således sakna kontakt med fältsmännen, varför den icke heller gärna kan väntas få deras förtroende. Då nämnden icke blott skall döma till varning utan också i svårare fall äger avkoppla ackvisitören från tjänsteutövning och således kan beröva yrkesmannen hans levebröd, kan man rimligen begära, att nämnden är så sammansatt, att bägge parternas intressen bliva rättvist tillgodosedda.»

Att sakförsäkringsbolagen så sent som i oktober 1935 kommit överens om en så sammansatt skiljenämnd är för övrigt så mycket mera anmärkningsvärt, som livbolagen den 1 februari 1934 omsider funno lämpligt att övergå från en på detta sätt sammansatt skiljenämnd till en dylik med av Konungen utsedda ledamöter. Huru en för hela försäkringsverksamheten gemensam och av Kungl. Maj:t utsedd skiljenämnd enligt min mening kunde och borde vara sammansatt och fungera framgår av det utkast till lag om skiljenämnd inom försäkringsverksamheten, som bilägges denna motion (bilaga 2).

Förut har framhållits all försäkringsverksamhets erkänt ömsesidiga ka-

raktär. Det är ur denna synpunkt uppenbart, att verksamheten, om den skall fylla sin sociala uppgift, icke får fördela den enskildes risk på det försäkrade flertalet på ett sådant sätt, att förvaltningskostnaderna komma att utgöra huvuddelen av verksamhetens omslutning och de verkliga riskkostnaderna den mindre delen. På sakförsäkringens område torde företagens förvaltningskostnader och den därav beroende premiesättningen vara mindre väl avvägda. Att så är förhållandet synes åtminstone till stor del bero därpå, att lagen om försäkringsrörelse saknar alla mera ingående bestämmelser om grunder för beräkning av premiernas storlek inom sakförsäkringsbranscherna. Till belysning av förhållandena på detta område kan t. ex. nämnas, att det för brandförsäkring av personlig lösegendom i Stockholm finnas åtminstone tre olika premiesatser för samma risk, nämligen 30, 40 och 50 öre per 1 000 kronors försäkringssumma. Det bolag, som tillämpar den lägsta premiesatsen, hade det oaktat under det senaste år, för vilket uppgifter därom finnas tillgängliga, en skadefrekvens av endast 15,8 procent av premieintäkten under året. Det måste även (för att anföra ännu ett talande exempel) betecknas såsom rätt anmärkningsvärt, att de stora riksbolagen vid försäkring av bostadshus på landsbygden arbeta med en premiesats, som är jämnt *tre gånger större* per 1 000 kronors försäkringssumma än den, som under en lång följd av år tillämpats av vissa länsbolag vid försäkring av hus med precis samma brandrisk. Länsbolagens försäkringstagare betala visserligen under första försäkringsåret en inträdesavgift, som i någon mån ökar deras verkliga premiekostnader, men denna engångsavgift, som vanligen uppgår till 1 krona per 1 000 kronors försäkringssumma, minskar dock i stort sett icke den stora skillnaden mellan de nämnda premiesatserna.

I försäkringsinspektionens yttrande i anledning av motionen nr 249 i Andra kammaren vid föregående års riksdag anföres bl. a. följande rörande sakförsäkringsbolagens förvaltningskostnader: »Vad beträffar frågan om förvaltningskostnadernas storlek är dock försäkringsinspektionen för sin del av den uppfattningen, att särskilt inom vissa skadeförsäkringsbranscher icke oväsentliga besparingar kunna göras. Det torde nämligen icke kunna bestridas, att det inom vissa branscher förekommer en improduktiv verksamhet, som bör avlägsnas. Sålunda inträffar det ej sällan, att arbete och kostnader nedläggas på att överföra försäkringar från en försäkringsinrättning till en annan. En dylik nyanskaffning, som icke på något sätt bidrar till att skapa försäkringsskydd, alldenstund sådant skydd redan fanns, föranleder utbetalande av anskaffningsprovisioner, som kräva en betydande del av första årets premie. En dylik överflyttning av försäkringar mellan de olika bolagens försäkringsbestånd medför med nödvändighet omkostnader, som enligt inspektionens uppfattning måste betraktas som i huvudsak obehövlige.»

För att belysa olika försäkringsbranschens årliga omkostnader hänvisas

till nedanstående tabell, hämtad ur Sveriges officiella statistik för år 1933. (De officiella siffrorna år 1934 äro, då detta skrives, ännu icke tillgängliga.)

Tab. C. Skadeersättningar och förvaltningskostnader för egen räkning samt överskott på försäkringsrörelsen i procent av premieinkomsten för egen räkning år 1933.

Försäkringsbolag med av Kungl. Maj:t eller länsstyrelse fastställd bolagsordning.

Försäkringsgren	Skadeersättn. för egen räkn.	Förvaltnings- kostn. för egen räkning	Överskott på rörelsen
Olycksfalls- och sjukförsäkring	57,7	38,3	4,0
Obligatorisk olycksfallsförsäkring	86,9	9,7	3,4
Trafik- och automobilförsäkring	51,7	30,5	17,8
Brandförsäkring	53,7	36,3	10,0
Transportförsäkring: sjö	59,2	34,5	6,8
luft	85,6	6,4	8,0
annan	53,3	31,8	14,9
Ansvarighetsförsäkring	37,7	48,4	13,9
Garantiförsäkring	22,6	40,2	37,2
Inbrottsförsäkring	22,0	44,6	33,4
Maskinförsäkring	50,7	36,3	13,0
Glasförsäkring	31,5	45,8	22,7
Vattenledningsskadeförsäkring	30,0	44,9	25,1
Smyckeförsäkring	61,0	21,7	17,3
Husdjursförsäkring	79,0	20,1	0,9
Kreditförsäkring	169,2	127,4	— 196,6
Stormskadeförsäkring	59,8	56,8	— 16,6
Regnförsäkring	45,8	58,7	— 4,5
Hagelskadeförsäkring	82,9	37,6	— 20,5

Tablån anger de totala omkostnaderna för varje bransch i procent av premieintäkten. Som bekant tillämpas inom sakförsäkringen icke någon principiell återbäring av inbetalade premier, såsom fallet är inom livförsäkringen, varför det i detta sammanhang ej har särskilt intresse att uppföra bolagens omkostnadssiffror var för sig. T. o. m. en mycket ytlig betraktelse av siffrorna i denna tablå visar, att man med fog kan efterlysa effektiviteten inom vissa verksamhetsgrenar, där förvaltningsomkostnaderna sluka en betydligt större del av premierna än den del därav, som tages i anspråk för skadereglering av försäkringsfall. Med vetskap om huru man inom dessa branscher genom tarifföverenskommelser sökt häva konkurrensens prissänkande inverkan, är det svårt att värja sig för den uppfattningen, att dessa prisöverenskommelser, vilka helt skötas av några få branschrepresentanter, i första hand taga sikte på att kunna fastställa sådana premiesatser, att även de företag inom respektive branscher, som arbeta med de högsta omkostnaderna, skola ha full täckning. Det blir följaktligen de minst välskötta företagen, som i stort sett bestämma premiesatserna inom varje bransch. Och det är också uppenbart, att det är försäkringstagarna, som härvidlag få sitta emellan genom att tvingas betala högre försäkringspremier än som kunna anses skäligen motiverade.

I fråga om premietarifferingen inom brandförsäkringen är det ytterligare en omständighet, som förtjänar ett visst beaktande. Premiesättningen vid

brandförsäkring av lösöre har redan berörts. Men även premierna för andra s. k. civilrisker torde ligga relativt högt, därför att vederbörande företag skola kunna räkna med en ganska betydande vinstmarginal för detta slag av försäkringar för att i stället möjliggöra en så mycket förmånligare premietarifiering för de åtskilligt större industririskerna. Det motiv, som ligger bakom en sådan tarifferingspolitik skall icke här göras till föremål för någon närmare kommentering. Det måste emellertid anses principiellt förkastligt, att de enskilda samhällsmedlemmarna skola tvingas att på detta sätt kläda skott för de industriella anläggningarnas ägare.

De missförhållanden inom sakförsäkringsbranscherna, som i det föregående blivit berörda, torde lämpligen kunna avlägsnas genom en sådan ändring av lagen om försäkringsrörelse, att de i §§ 7 och 123 i nämnda lag intagna bestämmelserna rörande grunder för premieberäkningarna komma att i tillämpliga delar gälla för all försäkringsverksamhet.

När andra kammarens fjärde tillfälliga utskott vid förra årets riksdag avstyrkte kammarens bifall till motionen 249 i samma kammare, skedde detta bland annat med den motiveringen, att man inom kort skulle ha att från försäkringsbolagens sida förvänta vissa reformåtgärder, som skulle vara ägnade att skära bort de värsta utväxterna inom sakförsäkringsverksamheten och avlägsna de påtalade missförhållandena på detta område. I utskottets utlåtande, som även godkändes av andra kammarens majoritet, uttalas därom följande: »På skadeförsäkringens område synas däremot förhållandena i vissa avseenden och särskilt inom vissa branscher vara mindre tillfredsställande, varför icke oväsentliga besparingar torde kunna göras på omkostnadskontot. Försäkringsinspektionen har emellertid haft sin uppmärksamhet riktad härpå och under föregående år tagit vissa initiativ i frågan, vilka lett till tillsättande av en kommitté inom försäkringsbolagen för undersökning av möjligheterna att avhjälpa de av inspektionen påtalade bristerna på ifrågavarande område. Inspektionen anser sig ha anledning förvänta, att resultatet av kommitténs arbete skall verksamt bidra till att främja det ändamål, som detta arbete avser. Enligt utskottets mening är det anledning att tills vidare avvakta det resultat, vartill det sålunda pågående saneringsarbetet kan leda. Skulle detta emellertid icke resultera i ett effektivt avhjälpande av de förefintliga missförhållandena, torde det vara anledning att på nytt till övervägande upplaga frågan om reglerande ingripande från statsmakternas sida.»

Resultatet av den i utskottsutlåtandet omtalade kommitténs arbete föreligger nu i form av den tidigare omnämnda överenskommelsen av oktober 1935 mellan sakförsäkringsbolag rörande anskaffningsverksamheten i skadeförsäkring samt olycksfalls- och sjukförsäkring. Denna överenskommelse innehåller utöver de förut berörda bestämmelserna om den skiljenämnd inom sakförsäkringsverksamheten, som utses av bolagens ledningar, i stort sett ingenting annat än att bolagen förbinda sig att i viss mån be-

gränsa antalet ombud samt att nedskära förut gällande anskaffningsprovisioner. Däremot har försäkringsbolagens inre förvaltning trots de stora möjligheter till besparingar, som där förefinnas, icke veterligt varit föremål för någon utredning från kommitténs sida i syfte att på detta område nedbringa verksamhetens omkostnader. Det är således uppenbart, att något verkligt försök icke gjorts för att avhjälpa de både kända och erkända bristerna inom sakförsäkringsverksamheten, och att de bättre förhållanden i detta avseende, som torde vara de flestas önskemål, icke kunna åstadkommas utan ingripande från statsmakternas sida.

Med hänvisning till förestående motivering får jag således hemställa,

att riksdagen beslutar att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa en allsidig utredning i syfte att utröna dels om och i vilken utsträckning försäkringsinspektionens befogenhet som tillsynsmyndighet över försäkringsverksamheten bör utvidgas till att även omfatta områden av denna verksamhet, som nu äro undantagna från mera ingående statlig tillsyn, dels behovet och lämpligheten av att lagen om försäkringsrörelse erhåller en sådan ändrad lydelse, att densamma bättre än hittills kan tillgodose de försäkrades berättigade intressen, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 23 januari 1936.

A. Hermansson.

I motionens syfte instämma:

Anders Hansson,
Trollhättan.

David Gustavson,
Västerås.

Bilaga 1.

Utkast till ändrad lydelse av lag om försäkringsrörelse.

118 §.

Fortsättning på första stycket: vilka också äga att bestämma om bolagets angelägenheter i den ordning denna lag föreskriver.

119 §.

Efter andra stycket: När dessa villkor äro uppfyllda för hela garantikapitalets återbetalande, skall detta återbetalas enligt av Kungl. Försäkringsinspektionen utfärdade och av Konungen fastställda föreskrifter.

150 §.

Rubriken får följande lydelse: Om styrelse, verkställande direktör och firmateckning.

Första stycket får följande lydelse: För ömsesidigt försäkringsbolag skall finnas en styrelse, bestående av 5 eller 7 ledamöter. Dessutom skall finnas en verkställande direktör, som skall vara föredragande i styrelsen, av vilken han icke får vara ledamot. Styrelsens och verkställande direktörens arvoden bestämmas av bolagsstämman. Beviljande åt styrelsen likasom åt verkställande direktören eller annan ansvarig direktör av tantiem å bolagets behållning, bruttointkomst, premieinkomst, ansökta eller beviljade utlösta försäkringsbelopp eller liknande må icke i någon form förekomma.

Tredje stycket får följande lydelse: Styrelsen och verkställande direktören väljas på bolagsstämman, dock att denna i fråga om två (när hela antalet är fem) eller tre (när hela antalet är sju) ledamöters valjande blott får uttala önskemål, vilka sedan meddelas försäkringsinspektionen, som i sin tur meddelar Konungen, med förordande av de sålunda föreslagna eller andra. Konungen tillsätter därefter ifrågavarande antal styrelseledamöter, därvid de lämnade förslagen må följas i den mån de befinnas lämpliga. De försäkrade tillsätta för egen del två (när hela antalet är fem) eller tre (när hela antalet är sju) styrelseledamöter. Den återstående ledamoten tillsättes av garanterna. Dock må de försäkrade icke utse mer än en styrelseledamot, förrän deras antal uppgår till minst 5 000. Intill dess övergår deras ovan nämnda rätt att utse flera styrelseledamöter på garanterna, de försäkrade och garanterna obetaget att till Konungen hänskjuta utseendet av samtliga styrelseledamöter, på så sätt, att de på bolagsstämman föreslå till styrelseledamöter ett större antal personer än de ha rätt att välja för egen del, bland vilka Konungen, efter försäkringsinspektionens hörande, har att utse de lämpligaste i stadgad proportion.

Efter femte stycket inskjutes: Suppleanter för styrelseledamöterna skola utses till samma antal och i samma ordning som dessa. Styrelsesuppleant, som icke utövar befattning i stället för någon styrelseledamot, må icke uppbära arvode.

Vad som för bolagets personal kan finnas stadgat angående frånvaro i tjänsten skall gälla även för styrelseledamot och styrelsesuppleant.

I sjätte stycket inskjutes efter orden »val av ny ledamot»: vilket skall ske på samma sätt som för den avgångne var fallet.

154 §.

Framför första stycket inskjutes: För att styrelsen skall vara beslutbar fordras, där styrelseledamöterna äro fem, att minst fyra av dessa eller deras

Behörigen fungerande suppleanter äro närvarande, samt, där de äro sju, att minst fem av dessa eller deras behörigen fungerande suppleanter äro närvarande.

165 §.

I första stycket utbytas orden »en eller flera» mot orden »tre eller fem». Andra stycket får följande lydelse: Revisorerna väljas på bolagsstämman, dock att denna i fråga om en (när hela antalet är tre) eller två (när hela antalet är fem) revisorers väljande blott får uttala önskemål, vilka sedan meddelas försäkringsinspektionen, som har att tillsätta ifrågavarande antal revisorer, därvid hänsyn toges till de lämnade förslagen i mån av deras lämplighet. De försäkrade tillsätta för egen del en (när hela antalet är tre) eller två (när hela antalet är fem) revisorer. Den återstående revisorn tillsättes av garanterna. Suppleanterna för revisorerna skola utses till ett antal av minst tre i samma proportion och i samma ordning som revisorerna själva. Revisorsuppleant, som icke utövar befattning i stället för någon revisor, må icke uppbära arvode.

167 §.

Efter första stycket inskjutes: Hava revisorer underlåtit att till bolagsstämman anmäla sådan mot lag eller författning stridande handling, som de under sin granskning av bolagsförvaltningen upptäckt, anses de medansvariga i den handlingen.

168 §.

I första stycket inskjutes efter orden »stridande mot bolagets»: Ej heller må han delta i avgörande av förslag, vars antagande skulle tillerkänna honom en rätt, som strider mot någons redan förefintliga rätt.

I andra stycket utbytas orden »förvaltningsåtgärd, för vilken han är ansvarig» mot orden »styrelsens förvaltning».

169 §.

Före första stycket inskjutes: »Försäkrad äger icke att utöva rösträtt på bolagsstämman, förrän han varit försäkrad i bolaget minst tre år i följd. De röstberättigade försäkrade ha vid bolagsstämman en röst vardera. Garant eller delägare i livförsäkringsbolagets förlagsaktiebolag har vid livförsäkringsbolagets stämma en röst vardera för varje helt 10-tal aktier (dock minst en röst), så länge icke de försäkrades antal är minst 5 000. Sedan detta antal är uppnått, ha garanterna blott en röst vardera. De försäkrade ha alltid en röst per person. Sålunda röstberättigad försäkringstagare äge att genom fullmakt utöva rösträtt för högst tio röstberättigade försäkringstagare.

172 §.

Före första stycket inskjutes: Minst två månader före bolagsstämmans hållande skall styrelsen på lämpligt sätt kungöra densamma, så att största möjliga antal försäkringstagare härom erhålla kännedom.

176 §.

I första stycket inskjutes efter ordet »såframt» följande: »samtliga de i omröstningen deltagande eller», ävensom efter orden »en femtedel av» ordet »bolagets».

177 §.

I första stycket, tredje raden, inskjutes efter ordet »äge» följande: »allteftersom beslutet kom till samtliga de i omröstningen deltagande eller annars

minst en femtedel av bolagets samtliga röstberättigade», varjämte orden »röstberättigade till det antal, som stadgas i 176 §, första momentet» utgå.

186 §.

Å fjärde raden utgå orden »röstberättigade, utgörande minst en femtedel av sammanlagda antalet» och ersättes med ordet »röstberättigad».

218 §.

Tredje stycket utgår.

227 §.

Andra stycket ersättes med följande: Försäkringsinspektionen har att biträda med utseende av visst antal styrelseledamöter och revisorer, på sätt som i §§ 150 och 165 sägs. För dessa genom inspektionens förmedling utsedda funktionärer har inspektionen att förutom de i denna lag förefintliga bestämmelserna utfärda särskilda instruktioner beträffande uppnåendet av en effektiv tillsyn över att bolagets verksamhet bliver skött på ett i allo tillbörligt sätt; ifrågavarande funktionärer äga av bolaget uppbära arvode till belopp, som bestämmes av Konungen.

241 §.

Å de försäkringspremier, som försäkringsbolag jämlikt fastställda grunder bestämt, må till fördel för enskilda försäkringstagare eller grupper av försäkringstagare varken direkt eller indirekt nedsättning medgivnas vare sig av bolaget eller dess ombud, annorledes än genom premieåterbäring eller vinstutdelning i överensstämmelse med fastställda grunder, eller inom sakförsäkringsbolagen genom rabatterning på grund av avgiven flerårig förbindelse i enlighet med gällande tariffer, så ock bonus på grund av skadefria år.

Straffbestämmelser 259 §.

242 §.

Försäkringsbolag må icke lämna uppdrag att såsom ombud anskaffa eller förmedla anskaffning av ansökningar om försäkring åt annan än den, som genomgått av kungl. försäkringsinspektionen godtagen utbildning och därvid blivit godkänd, och som kan anses äga förutsättningar att på ett värdigt och lämpligt sätt utöva sådan verksamhet.

Övergångsbestämmelser.

Ombud, registrerade före denna lags trädande i kraft vare befriade från ovannämnda utbildning, dock icke, när ombud befordras till högre befattnings.

När sådant uppdrag lämnas, så ock när givet uppdrag återkallas, skall anmälan därom ofördröjligen göras hos försäkringsinspektionens registreringsbyrå, med angivande av den tid, uppdraget är återkallat.

Ersättning för anskaffning eller förmedling av anskaffning av ansökningar om försäkring må icke, vare sig i form av provision eller annorledes av bolaget eller dess ombud givas åt annan än sålunda anmält ombud.

Från skyldighet att göra sådan anmälan, som här ovan sägs, befrias företag med av länsstyrelse fastställd bolagsordning och bolag utan fastställd bolagsordning. Det åligger försäkringsbolag att i största möjliga utsträckning sörja för att dess ackvisitörsorganisation är på ett rationellt sätt ordnad och yrkesutbildad samt arbetar sunt och lojalt, tillämpande socialt inriktade arbetsmetoder.

Straffbestämmelse 259 §.

243 §.

Har någon, som innehar sådant uppdrag, som avses i 242 §, gjort sig skyldig till handling, som strider mot stadgandet i 3:dje mom. av nämnda paragraf, eller mot 241 § eller som eljest bevisligen prövas vara oförenlig med ett värdigt och lämpligt utövande av verksamheten såsom ombud, eller har någon genom sin ställning övat obehörigt inflytande eller tvång vid tecknande av försäkring, åligger det bolaget att återkalla uppdraget.

Återkallandet skall avse viss tid.

Uppkommer tvist rörande tillämpningen eller tolkningen av nämnda åtgärd, äge parterna hänskjuta frågan till den av Kungl. Maj:t tillsatta skiljenämndens avgörande.

Straffbestämmelse 259 §.

259 §.

Första stycket, 242 §, mom. 2, utbytes mot mom. 3. Tredje stycket, 242 §, mom. 1 och 2; det senare utbytes mot mom. 3, och inskjutes 243 §, mom. 1.

*Bilaga 2.***Utkast till lag om skiljenämnd inom försäkringsverksamheten.***Om skiljenämndens sammansättning.*

§ 1.

För upptagandet och avgörandet av tvistigheter rörande §§ 241, 242 och 243 i lagen om försäkringsrörelse av den samt i anslutning därtill av kungl. försäkringsinspektionen utfärdad och av konungen fastställd instruktion skall finnas en skiljenämnd med säte i Stockholm.

§ 2.

Skiljenämnden skall bestå av ordförande och åtta ledamöter.

§ 3.

Ordförande och ersättare förordnas av Konungen för viss tid bland personer, som icke kunna anses företräda försäkringsbolags eller ackvisitörs intressen.

Ordföranden och ersättaren böra vara lagkunniga och besitta vidsträckt erfarenhet i domarvärv.

§ 4.

Åtta ledamöter, vilka skola vara inom försäkringsområdet erfarna och kunniga, förordnas av Konungen för två år i sänder, två efter förslag av livförsäkringsföretagen, två efter förslag av sakförsäkringsföretagen, samt fyra från ackvisitörernas sida. Av dessa böra fyra besitta ingående kännedom om bolagens administration, och fyra genom verksamhet som ackvisitörer ha vunnit erfarenhet om förhållandena på det yttre arbetsfältet. Om möjligt bör ock vid förordnandet av ledamöter de olika förhållandena inom livförsäkringsverksamheten för stor och liten försäkring beaktas, ävensom sjö- och övriga försäkringsgrenar.

För vardera sidan förordnas enligt samma grunder fyra ersättare.

Förslag skall för att vinna avseende upptaga minst så många personer som de, vilka skola förordnas från den sidan. Har å någondera sidan ve-

derbörlikt förslag icke avgivits, förordnar Konungen ändå ledamöter och ersättare för den sidan.

Skiljenämnden tillsätter själv sekreterare.

§ 5.

Ledamot eller ersättare, som avses i § 4, skall vara svensk medborgare och hava uppnått 25 års ålder. Ej må befattningen innehavas av den, som är omyndig eller försatt i konkurstillstånd, ej heller av den, som på grund av ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning eller genom utslag, som ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till påföljd, som nu är sagd, eller är ställd under framtiden för brott, vilket kan medföra sådan påföljd, eller är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan.

§ 6.

Har ledamot eller ersättare, som avses i § 4 åtagit sig uppdraget, äger han ej bliva entledigad med mindre särskilda omständigheter därtill föranleda. Avsägelse av uppdraget prövas av Konungen.

Avgår sådan ledamot eller ersättare, förordnar Konungen annan för återstoden av den tid, för vilken den avgångne varit utsedd. Härvid skall vad i § 4 stadgas om förslag äga motsvarande tillämpning.

§ 7.

Skulle vid något sammanträde ledamot utebliva eller finnas vara av jäv hindrad att tjänstgöra, och kan ej ersättare tillkallas, äger ordförandena kalla annan lämplig person i stället.

§ 8.

Skiljenämnden sammanträder på kallelse av ordföranden så ofta det erfordras för måls handläggning.

§ 9.

Skiljenämnden vare beslutför med ordföranden och två ledamöter. Av ledamöterna, som avses i § 4, skall en närvara från vardera sidan. Ordföranden bestämmer, vilka ledamöter skola inkallas, och böra därvid ledamöter i första hand komma i fråga, som med hänsyn till den föreliggande tvistens beskaffenhet kunna väntas besitta den största sakkunskapen. I mål, som röra ackvisitörs förhållanden, skall inkallas en ledamot med erfarenhet som ackvisitör.

Ledamot, som avses i § 4, vare ej på grund av att han eller skyldeman till honom tillhör styrelse för förening av arbetsgivare eller ackvisitörer hindrad att tjänstgöra i skiljenämnden.

§ 10.

Mot skiljenämndens beslut må ej talan föras.

Om förfarande vid skiljenämnden.

§ 11.

Vill någon påkalla skiljenämndens prövning, har han att till ordföranden ingiva eller i betalt brev med posten insända ansökan.

Denna skall innehålla uppgift å motparten, samt innehålla en klarläggande redogörelse för vad frågan gäller, samt upptaga bestämda yrkanden. Vid an-

sökningen böra fogas de handlingar, sökanden vill åberopa till sakens belysande.

Genom ordförandens försorg skall 1 ex. av ansökningen med bilagor tillställas motparten. Ordföranden låter i övrigt på sätt som i varje fall finnes erforderligt infordra förklaring av part eller yttrande av annan, som kan antagas hava intresse i saken eller därom äga kännedom. Av alla inkommande handlingar skola parterna erhålla del.

Ansökan om förklaring av part jämte alla till sådana handlingar fogade bilagor skola ingivas i 6 exemplar.

§ 12.

I anledning av ansökningen utfärdar ordföranden delgivning, däri svaranden förelägges, vid äventyr att ärendet ändock avgöres, att inom 14 dagar personligen eller genom ombud inställa sig hos skiljenämnden.

Jämväl å sökanden utfärdas skriftlig kallelse. Där det finnes lämpligt, må ordföranden förelägga motparten att inom viss tid före ärendets handläggande inkomma med skriftlig förklaring.

Ordföranden ombesörjer, att parterna med posten eller på annat sätt erhålla del; svaranden av ansökningshandlingarna samt den sökande av förklaringshandlingarna.

Åtgärd, som enligt denna paragraf ankommer på ordföranden, må enligt dennes uppdrag utföras av sekreteraren för skiljenämnden.

§ 13.

Skiljenämnden äger, om den finner erforderligt, själv inkalla vittnen och i övrigt införskaffa utredning.

Inkallas någon av skiljenämnden för att upplysningsvis höras, och där ersättning därför skall utgå, bestämmes ersättningens storlek och dess fördelning å parterna av skiljenämnden.

§ 14.

Det åligger skiljenämnden att vaka över att ärende, som hänskjutes till dess behandling, slutföres utan onödigt uppskov och om möjligt avgöres efter allenast ett sammanträde.

Där det befinnes lämpligt, må särskilt utlåtande givas i del av ansökningen eller rörande viss däri uppkommen fråga.

§ 15.

Uteblir part från skiljenämndens sammanträde, må utan hinder därav utslag i ärendet meddelas, om parten minst 7 dagar före sammanträdet erhållit del av kallelsen att inställa sig vid skiljenämnden och icke visat laga förfall.

§ 16.

Inkomna skrifter och handlingar skola för varje ärende sammanföras i en akt.

Protokoll föres för varje ärende särskilt. I protokollet antecknas, vilka hava säte i skiljenämnden, närvarande parter och ombud, yrkande och medgivande, som icke finnas antecknade i inkomna skrivelser, skiljaktiga meningar, som yppas vid omröstning, samt skiljenämndens beslut, som ej meddelas genom utslag. I övrigt upptages i protokollet, vad skiljenämnden anser erforderligt att där antecknas.

§ 17.

Skiljenämndens utslag skall avfattas skriftligen utan samband med protokollet och undertecknas av dem, som deltagit i avgörandet. Utslaget skall innehålla en kortfattad redogörelse för tvisten i den del, utslaget omfattar.

Utskrifter av utslaget, å skiljenämndens vägnar av ordföranden underskrivna, skola genom dennes försorg snarast med posten tillställas parterna.

§ 18.

Parterna äga utan avgift erhålla utskrift av skiljenämndens utslag och protokoll.

Särskilda bestämmelser.

§ 19.

Erfordras närmare föreskrifter om tillämpningen av denna lag, meddelas sådana föreskrifter av Konungen efter kungl. försäkringsinspektionens hörande.

§ 20.

Ordförande och ledamöter i skiljenämnden äga åtnjuta ersättning för uppdraget. Dessa och övriga kostnader för skiljenämnden skola bestridas av medel enligt av Konungen utfärdade föreskrifter.
